

ApTI– Asociația pentru Tehnologie și Internet

info@apti.ro

www.apti.ro

Câteva notiuni despre datele publice deschise (open data)

15 Aprilie 2011

1. Ce sunt datele publice deschise?

Datele reprezintă informații sau înregistrări stocate electronic și includ: documente, baze de date, înregistrări audio-video.

Datele publice sunt date produse de către autoritățile publice și care nu sunt subiectul unor restricții legate de viața privată, confidențialitate sau securitate.

Datele deschise sunt acele date/informații care sunt liber de accesat, reutilizat și redistribuit.

2. Principii ale datelor publice deschise

Datele publice sunt considerate deschise[1] dacă îndeplinesc următoarele principii:

- sunt complete - toate datele publice sunt disponibile;
- sunt primare – datele sunt publicate în forma în care au fost colectate de la sursă, și nu în forme agregate sau modificate;
- sunt furnizate la timp – datele sunt puse la dispoziția publicului în cel mai scurt timp posibil astfel încât să se păstreze valoarea lor;
- sunt accesibile – datele sunt disponibile diverselor categorii de utilizatori, pentru diverse scopuri;
- sunt nediscriminatorii – datele sunt disponibile oricui, fără să fie necesară o înregistrare a celor care le utilizează;
- sunt procesabile de către calculatoare – datele sunt structurate în așa fel încât este posibilă prelucrarea lor automată;
- sunt neproprietare/deschise – datele sunt disponibile într-un format asupra căruia nicio entitate nu are control exclusiv;
- sunt disponibile printr-o **licență deschisă** – o licență deschisă situează datele în domeniul public sau cât mai liberal din punct de vedere al drepturilor de autor, ceea ce înseamnă că acestea pot fi folosite liber, fără să se fie limitate prin drepturi de proprietate intelectuală (drepturi de autor, drept sui-generis cu privire la bazele de date, mărci sau secrete comerciale).

O să elaborăm puțin asupra acestui din urmă punct, având în vedere că el este deseori scăpat din vedere, deși important juridic.

Astfel, datele puse la dispoziție de către autoritățile publice, chiar accesibile tuturor pe Internet, pot fi subiectul unor drepturi de proprietate intelectuală - în special drepturi de autor și drepturi sui-generis cu privire la bazele de date – ceea ce înseamnă că utilizarea lor este supusă unor limitări impuse de exercitarea, de către deținătorii drepturilor de proprietate intelectuală, a respectivelor drepturi (prin care se stabilește în ce condiții este posibilă utilizarea datelor protejate, în ce scop, dacă pot fi redistribuite, etc).

Spre exemplu, în cazul bazelor de date, fabricantul acesteia are dreptul exclusiv de a autoriza și de a interzice extragerea și/sau reutilizarea totalității sau a unei părți substanțiale din baza de date. Acest drept, numit și sui-generis, este distinct față de drepturile de autor ale elementelor baze de date și există chiar dacă aceste elemente nu sunt protejate de drept de autor.

În acest context, punerea datelor la dispoziția publicului sub o licență deschisă este extrem de importantă, întrucât permite din punct de vedere juridic reutilizarea liberă a tuturor bazelor de date, operelor și altor elemente puse la dispoziția publicului prin mijloace tehnic adecvate, fără teama unui proces ulterior sau a unei discriminări față de un actor de pe piață sau altul. În caz contrar, datele pot fi preluate în mod liber din punct de vedere tehnic, dar putem avea o ilegalitate din punct de vedere juridic. [2]

Exemple de licențe deschise:

- [Public Domain Dedication and Licence](#). Datele pot fi: copiate, distribuite și utilizate; folosite pentru realizarea de diverse produse/servicii; modificate și transformate. Nu există nicio obligație pentru cel care folosește aceste date.
- [Open Data Commons Attribution License](#). Datele pot fi: copiate, distribuite și utilizate; folosite pentru realizarea de diverse produse/servicii; modificate și transformate. Folosirea datelor în oricare din formele prezentate este condiționată de: menționarea numelui baze de date din care fac parte datele utilizate, menționarea licenței sub care datele au fost făcute publice, punerea noilor date rezultate la dispoziția publicului sub aceeași licență.
- [CC0 - Creative Commons Public Domain Dedication](#). Datele astfel licențiate aparțin domeniului public; ele pot fi copiate, modificate, distribuite și utilizate, inclusiv în scopuri comerciale, fără să fie necesar un acord în acest sens.

În plus față de principiile prezentate mai sus, autoritățile publice care pun la dispoziția publicului date deschise trebuie să desemneze o persoană responsabilă care să poată fi contactată de către persoanele care încearcă să utilizeze datele și care să răspundă plângerilor/sesizărilor referitoare la nerespectarea principiilor datelor deschise.

Sir Tim Berners-Lee[3] (inventatorul world wide web) a propus următorul sistem de clasificare pentru instituțiile publice care pun la dispoziție date publice deschise:

- 1: datele publice sunt disponibile pe Internet (indiferent de format), dar sub o licență deschisă;
- 2: datele publice sunt disponibile ca date structurate (de exemplu, tabele în locul unor imagini scanate ale unor tabele) care pot fi prelucrate prin mijloace automate (prin intermediul calculatoarelor);
- 3: punctul 2 + datele sunt disponibile în format neproprietar;
- 4: punctul 3 + sunt utilizate standarde deschise dezvoltate de către W3C (World Wide Web Consortium);
- 5: punctul 4 + datele puse la dispoziție de către o instituție sunt conectate cu alte date.

În plus, este important să existe cataloage de date care să ofere acces la seturile de date publice puse la dispoziție de către toate instituțiile și autoritățile publice dintr-un stat (ex: data.gov.uk).

3. Cadrul legislativ

3.1. Uniunea Europeană

În 2003 Parlamentul European și Consiliul au adoptat [Directiva 2003/98/CE](#) privind reutilizarea informațiilor din sectorul public. Directiva subliniază faptul că instituțiile din sectorul public colectează, produc, reproduc și diseminează o gamă largă de informații în multe domenii de activitate, precum cel social, economic, geografic, meteorologic, turistic, în sectorul afacerilor și educației și că punerea la dispoziția publicului a acestor informații, alături de toate documentele disponibile deținute de către sectorul public și referitoare la procesul politic și administrativ reprezintă un instrument fundamental pentru dezvoltarea dreptului la cunoaștere.

Potrivit directivei, organismele din sectorul public își pun documentele la dispoziție în orice format sau limbă preexistente, prin mijloace electronice, ori de câte ori este posibil și oportun.

Comisia Europeană a demarat, în anul 2009, un proces de analiză a aplicării și impactului Directivei și a concluzionat că, deși această Directivă a avut efecte pozitive asupra reutilizării informațiilor publice, nu s-a atins încă întregul potențial al reutilizării acestor informații; instituțiile publice nu sunt pe deplin conștiente de responsabilitățile ce le revin și de posibilitățile ce li se oferă, în timp ce companiile care ar putea profita de reutilizarea informațiilor publice nu își cunosc suficient de bine drepturile și nu dispun de suficiente cunoștințe despre disponibilitatea acestor informații. Deși nu și-a propus să modifice Directiva înainte de 2012, când va efectua un nou studiu, Comisia a subliniat faptul că este necesară eliminarea barierelor care împiedică utilizarea în condiții optime a informațiilor din sectorul public, încurajând statele membre să își identifice resursele de informații și să le pună la dispoziția publicului în mod stabil.[4]

3.2. România

Legea nr.109/2007 implementează Directiva 2003/98/CE și are ca scop reglementarea reutilizării informațiilor din instituțiile publice, în vederea creării unor noi produse și servicii informaționale.

Potrivit legii, **reutilizarea documentelor deținute de către instituțiile publice este liberă** pentru toți participanții potențiali de pe piață, chiar dacă unul sau mai mulți participanți au exploatat deja pe piață produse noi obținute pe baza acestor documente.

Instituțiile publice trebuie să asigure condiții pentru facilitarea accesului la documentele disponibile pentru reutilizare, în special prin elaborarea de liste și directoare, în cazul utilizării mijloacelor electronice, cu cele mai importante documente destinate reutilizării, precum și prin numirea unor persoane de contact și indicarea unor puncte de informare.

Din observațiile noastre, dispozițiile acestei legi nu au fost puse în practică de către instituțiile publice, în special în absența unei autorități care să aibă reponsabilitatea de a asigura/supraveghea implementarea acestei legi.

4. Datele publice deschise în practică

Potrivit unui studiu[5] publicat în ianuarie 2011, există, în momentul de față, 11 state europene (Marea Britanie, Germania, Franța, Danemarca, Norvegia, Finlanda, Olanda, Spania, Italia, Grecia și Estonia) care au lansat inițiative în domeniul utilizării datelor publice deschise. Exemple de astfel de inițiative:

- Marea Britanie. Portalul data.gov.uk este cel mai bine pus la punct portal european în domeniul datelor publice deschise și oferă acces la peste 5400 seturi de date puse la dispoziție de către instituții guvernamentale, agenții publice și autorități locale.

- Germania. Strategia guvernului federal german „Un guvern transparent și conectat”, care urmează să fie implementată până în 2013, abordează problema open data, în paralel cu open government. Strategia își propune să încurajeze publicarea și utilizarea de date deschise de către instituțiile publice. Există, de asemenea, discuții referitoare la lansarea unui portal care să ofere acces la astfel de date publice.

- Franța. Un grup de lucru a fost creat la inițiativa primului ministru în vederea elaborării unei strategii care să încurajeze reutilizarea informațiilor publice și stabilirea de condiții clare și transparente pentru această reutilizare. În prezent ministerele lucrează la propriile cataloage de date publice reutilizabile, urmând ca acestea să fie integrate într-un meta-portal care urmează să fie lansat până la jumătatea anului.

- Norvegia. În noiembrie 2010 toate agențiile guvernamentale au fost instruite să pună la dispoziția publicului date în formate care pot fi procesate automat. Această decizie se referă la datele care: au valoare pentru societate, pot fi reutilizate, nu sunt confidențiale, publicarea lor nu presupune costuri ridicate. Ministerul Administrației are în lucru dezvoltarea unui portal care să ofere acces la date publice, și care va fi disponibil la data.norge.no.

- Olanda. Până la finalizarea portalului data.overheid.nl, o listă cuprinzând seturi de date publice deschise este disponibilă online la www.dialogiconderzoek.nl/opendata.

- Spania. Portalul Aporta este pus la dispoziția instituțiilor și agențiilor guvernamentale în vederea publicării de date publice.

Conform [declarațiilor](#) Comisarului European pentru Agenda Digitală, Neelie Kroes, Comisia Europeană intenționează să adopte o strategie privind utilizarea datelor publice deschise și să lanseze un portal prin care se oferă acces la astfel de date furnizate de către instituțiile europene.

Pe lângă toate aceste inițiative publice, societatea civilă lansează, de asemenea, proiecte în domeniul open data. Un astfel de proiect este publicdata.eu, inițiat de către Open Knowledge Foundation, și care își propune să ofere utilizatorilor un punct unic de acces la seturi de date puse la dispoziție de către diferite instituții și autorități publice din Europa, și să permită comunității utilizatorilor de date publice să contribuie, prin editări ale datelor existente, comentarii, adnotări și încărcări de date, la promovarea potențialului datelor deschise, din perspectiva reutilizării acestora.

Licență: [Creative Commons Atribuire 3.0 \(CC BY 3.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/)

---

[1] <http://www.opengovdata.org/home/8principles>

[2] Mai multe informații în acest sens, precum și o privire comparativă a legislației privind protecția bazelor de date din Marea Britanie și SUA se poate găsi la <http://wiki.okfn.org/OpenDataLicensing>

[3] <http://www.w3.org/DesignIssues/LinkedData.html>

[4] [Comunicare](#) a Comisiei către Parlamentul european, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor - Reutilizarea informațiilor din sectorul public : reexaminarea Directivei 2003/98/CE

[5] [“Uncratered Waters: The State of Open Data in Europe”](#), by Alexander Schellong & Ekaterina Stepanets. CSC Deutschland Solutions GmbH, ianuarie 2011